

Fotó: Révész Róbert

■ A reprezentatív felmérés nem juthatott el Szegeden a mintavételig, s a cigányok arra voksoltak, ne is jusson. Ne kerüljenek nevek, címek azzal a céllal senki kezébe, hogy a vitathatatlanul elesett népcsoport életét kurkásszák. Előtte a tiltakozó memorandum 115 aláírással, amelyet a szegedi önkormányzat jegyzőjének juttatott el hétfőn dr. Szirtesi Zoltánné önkormányzati képviselő, a szegedi cigányönkormányzat elnöke. A tiltakozó irat tartalmazza, hogy az itteni cigányság szerint a készülő felmérés nem szolgálja a népcsoport érdekeit és biztonságát. Következésképpen az érintettek, illetve lehetségesen a felmérés körébe tartozók kéri a szegedi önkormányzatot, ne nyújtson segítséget a szociológiai felmérés elvégzéséhez sem címek és nevek biztosításával, sem más, közvetett módon.

A dorozsmai körzeti orvos, a roma etnikum eredendően elkötelezett érdek-védelmezője, dr. Szirtesi Zoltán nem kertet. Úgy teszi fel a kérdést: vajon a szerbokról, vagy történetesen a zsidókról, a románokról is készült, vagy készült ilyen felmérés? És ki dönti el, kívülről, hogy ki a cigány, és milyen alapon? Ránézésre, névre, életvitelre?

■ **Miért a zaklatott kérdések, Doktor úr?**
– Mert egyáltalán nem látjuk a cigányérdek érvényesülését a szociológiai felmérés nyomán. Éppen a felmérés megindítása, a kérdőíven szereplő kérdések lényegi elemei és az érintettek előzetes véleményének, szándékának figyelmen kívül hagyása teszi kétségesse a javító szándékot. Nézzé kérem, én tudom mit válthat ki az olyan kérdés a cigányokból, amelyik az egész-

■ „A papírmunka nem hoz változást” Csapdában a cigányszociológia

Az öröm, vagy a reménykedés leghalványabb nyomain sem látni a szegedi cigányokon, noha egy országos, reprezentatív szociológiai felmérés a cigányság helyzetének javítását kívánná szolgálni, legelsősorban is az igen alapos, tudományos felderítéssel. Mindezt a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Intézetének igazgatója által jegyzett, tervbe vett felmérés tételezi. Méghozzá igen kimerítően

– vélik az érintettek, illetve a cigányság szegedi képviselői – példaként említve, hogy a kérdőívek 67 oldalán sorakoztatják a kérdéseket, s azokból több mindenféle gyanítható, de a roma érdekek kevésbé világlanak ki. „Miféle érdekeket szolgál annak firtatása, melyik politikai pártra szavazott és konkrétan melyikre fog majd a megkérdezett cigány? Ki garantálja azt, hogy a felmérés sommázata nem szolgál e

eszközzel egy esetleges jobbratolódás során, s nem élnek-e vissza a cigányság kiszolgáltatott helyzetével? Akikről netán éppen a szellemi és testi fogyatékosokra vonatkozó kérdések összegzése után a genetikailag torz népcsoport megállapítást is megfogalmazhatják?” A szegedi cigányok tiltakoznak, nem kérnek a felmérésből, mondván, az ilyesmi papírmunka biztosan nem hoz változást.

ségi állapotukra vonatkozik. Zúdítták a panaszt, mert azt hiszik, rögvést segítyt kapnak. Kialakulhat egy olyan kép az indokolatlannak ítéltető kérdések alapján, amely a jelenleginél is hátrányosabb társadalmi megítélést eredményez.

■ **Nem túlzott aggodalmaskodás ez?**

– Jó néhány évvel korábban országos cigány vezetőként, s követőleg a Délkelet-magyarországi cigányönkormányzat elnökeként is elég széles és változ tapasztalatokkal rendelkezem. Őszintén mondom, hogy volt már egy felmérés, amely főiskolai jegyzetnek készült, s ez a Vekerdy István-féle, szerencsére betiltott és bezúzott munka bizony odáig jutott, hogy a cigányságot genetikailag alsóbbrendű népcsoportnak mutatta be. Nem hiszem, hogy teljességgel zárható a soha elő nem forduló korcsosult politikai szándék, jobb az, ha nincs hivatkozási alapként felhasználható felmérés a cigányságról. Túlzottan sok a kérdőíven tudomásunk szerint a nyugtalanságra okot adó kérdés. Kezdvé a politikai alapállásra, konkrétan a 90-es

és a soron következő választásra való, személyre szóló direkt rákérdezésnél.

Bizonyságot akarunk látni a tiltakozásra, személyesen is. Jóllehet nem föltétlenül javasolja helyszínként Szirtesi doktor a dorozsmai, Árpá utcai telepet, de segítségét sem tagadja meg. Csupán megjegyzi, teljesen érthetően, hogy félresiklana a megítélés, ha a telepi cigányokat vennénk reprezentánsnak. Mindjárt ide vezet az út, ha valaki érdeklődne, pedig 50-60 ember él itt mindössze. A cigányság nem csak a telepiekből áll, laknak számosan a város különböző részein, s képviselnek megannyi foglalkozási ágat is.

A dorozsmai telep sorlakáinál lehangoló sártenger, ami régtől fogva a beígért rövidke útszakasz elkészítésére vár. Őszintén nem is fogadnak nagyon könnyen az itt lakók, bár egyáltalán nem ellenségesek. Csupán értelmét nem látják, a cikkeknek se nagyon, különösképpen a tudományos vizsgálódásnak. Egyébként sajnos nem oly régen a cigány újságtól itt járt újságíró is csak kigúnyolta ezeket az embe-

reket a cigány-lapban. Mit várnának akkor mástól? Kérdezik is, mondják is. Kolompár Tibor a két hónappal ezelőtt még tízéves folyamatos börtöngyári munkaviszonnyal rendelkező fiatal ember, azóta korántsem megnyugvására; munkanélküli, kérdés nélkül is mondja.

– Aláírtuk a tiltakozást, mert szerintem attól nem fog változni semmi, hogy ilyen papírmunkát végeznek. A kérdőív az nem old meg semmit.

Ugyanezt, vagy majdcsak ugyanezt hümmögi Farkas Zsófia is, tisztelen kivárva a fiatal férfiember mondandóját. Hovatovább az kerekedik ki sommázatul: volt a Horthy korszak, aztán a szocializmus, most meg az úri világ, de egy sem gondol a cigánnyal. Csak tudományoskodva. Vagy akkor, ha a cigányok szavazata kéne.

A beszélgetést az önkormányzati képviselővel, a cigányság szegedi érdekeinek hordozójával, dr. Szirtesi Zoltánnal folytatjuk. Aki mindezeket túl az önkormányzat kisebbségi és etnikai bizottságának elnöke is.

– Nem látjuk azokat a ga-

ranciákat, amelyek az adatvédelmet valóban garantálnák, s nem derül ki a kérdőív kérdéseiből és a tudományos felmérésnek megindításának a módjából, hogy valóban a deklarált cigányság-segítő szándékot szolgálnak – mondja Szirtesiné, s szavaiból kinyilvánul a törekvés, hogy az akadémiai vizsgálat Szegeden ne történhessen meg. Fölveti, hogy a szegedi önkormányzathoz intézett akadémiai szociológiai intézeti kérés a legutóbbi időben mintha meghallgatásra találna, információi szerint. Pedig egy dolog az országgyűlés emberi jogi, kisebbségi- és vallásügyi bizottságának véleményezése, amely szerint nem sérti az adatvédelmi törvényt és a kisebbségi jogokat a felmérés, más dolog pedig maguknak az érintetteknek a tiltakozása. Mert nem látják az adatvédelem garanciáit, miként a leirat alapján következtetve az illetékes parlamenti bizottság nem látta, milyen konkrét kérdéseket intéznek a kutatási terv szerint az országban összesen kétezer cigányhoz. A szegedi önkormányzati bizottság a felmérést nem támogatja,

s annak hivatali elősegítése ellen lép fel.

Az önkormányzat jegyzője, dr. Tóth László elképedve fogadja a feltételezést, amely szerint az illetékes irodának utasítást adott volna a szociológiai felmérés elősegítésére, az iskolákon keresztül a lehetséges kérdőíves-alanyok megkeresésére.

– Egyetlen alkalommal sem nyilatkoztunk úgy, hogy segítséget adunk a felméréshez. Valóban kértük ugyan a Szociológiai Intézet nyilatkozatát, hogy az országban meglévő, zárójelenesen igen sok, cigányszervezet támogatja-e a felmérést. A viszontválasz, amely szerint a támogatást megkapják ehhez a munkához, a szegedi helyzetet döntően nem befolyásolja. A szegedi cigányszervezet tiltakozik a felmérés ellen, tehát az önkormányzat hivatalának nincs további szava és tennivalója. Nem támogathatunk állampolgári érdekek, tiltakozások ellenében semmilyen felmérést.

Amint a jegyző mondja, éppen személy szerint ő hívta fel az önkormányzat etnikai bizottságának a figyelmét: a nem támogató vélemény-nyilvánítás az passzív jellegű, fogalmazták meg a felmérés elleni tiltakozást. Mint ahogyan ez meg is történt. Csakúgy a szegedi cigányszervezetet keresztül a cigányság tiltakozása. Semmilyen hivatali támogatást és segédletet nem kaphat tehát a szociológiai felmérés. A jegyző eleve azt tartja érthetőnek, miért önkormányzati, hivatali közreműködést kértek a szociológiai munkához, s miért nem a cigányszervezeteket keresztül bonyolították a tudományos tevékenységet. Minden jel arra vall: a szociológiai cigánykutatás Szegeden kútba esett.

Becsei Péter

■ Bizarr balesetek

Halálos zuhanás

Szentes: utcára nyíló ablak. A 45 éves, foglalkozás nélküli F. E. másfél hónapja lakott a Temető utcában, K. J.-né házában. Nem tudni, milyen volt a viszony a 82 éves idős asszony és fiatalabb lakója között. Tény viszont, hogy az utca egyik lakójának szombat este 10 óra után ki kellett hívnia a mentőket, ugyanis mindkét asszonyt hálóingben az utcán látta. A mentők megállapították, hogy K. J.-né halott, az ablakból az utcára, a téglával kirakott járdára zuhant. Az orvos szerint halálát nyaki gerinctörés, illetve gerincvelőzúzódás okozta. A

mellette kuporgó F. E.-t nem tudták szóra bírni. Ideggyógyászok felügyelnek rá.

Tápé: a pumpa lett – kis híján – a veszte. Csepel típusú kerékpárjával a Budai Nagy Antal utca felől az Etelek sor irányába kerekedett M. I. tápéi lakos. Figyelmetlenségének köszönheti, hogy a kerék küllő közé beszorult a pumpa, a járműt hajtó férfi elesett és súlyos sérüléseket szenvedett.

Szentes: figyeljünk a magas lóra. A 38 éves Sz. P. a város külterületén lovagolt. Az állat megbotlott, s a férfi leesett róla. Súlyos sérüléssel szállították kórházba.

■ Stílusosan a Tannhäuserből Erzsébet Csarnok-áriájával, földig érő, tógaszerűen redőzött, fémes fényű óarany ruhában köszöntötte a közönséget, majd a vendégként Beethoven Fiszdúr szonátáját játszó zongorista, Bódás Zsuzsanna után Santuzzaként és Giocondaként lépett a pódiumra. Misura Zsuzsa nemcsak fantasztikus technikával, biztos koloratúrkészséggel, hanem lenyűgöző atmoszféra-teremtő képességgel rendelkezik. Talán a Nabocco II. felvonásából Abigél áriája volt erre a legszemléletesebb példa: Misura a bevezető recitativo koloratúráival, kétoktávós ugrásaival kegyetlenül vérszomjasnak mutatja a mindenre elszánt, bosszúálló fúriát; később, amikor a dallam megszédül, szé-

Misura, az abszolút prima donna

Azt is mondhatnánk: az abszolút heroina. A hétfői Tisza Szálló-beli jubileumi áriaestje erről tanúskodott. Semmi könnyedség, semmi ösztönös ömlengés. Misura az est műsorvezető-háziasszonyával, az intelligensen kedves Fodor Zsókiával nem állított szobrot magának, mint azt legutóbb visszatetszést keltve világjáró pályatársnője győri koncertjén tette. Ő „csupán” énekelt. Az operairodalom legnagyobb drámai szoprán szerepeiből a legnehezebb bravúráriák sorozatát.

les ívűvé válik, Abigél személyniségének összetettséget képes megvilágítani. Nagyszerű segítőtársa volt ebben érzékeny és odaadó zongorakísérőként a fiatal Oberfrank Péter, aki egy Chopin-darabbal zongoraművészként is nagy sikert aratott. Hallhattuk Misura Zsuzsa

mindenkori sikerszámain: Aida Niluspartii áriáját, majd közvetlenül Lady Macbeth II. felvonásbeli szuggesztív megzóltatott drámai monológja után Tosca imáját gyönyörű magas pianókkal. A mesterien felépített műsorra Turandot hanggyilkos nagy-

áriájával, az In questa reggia-val tette fel a koronát. Erre már a fűtetlen koncertterem is fel-forrósodott, s a közönség szünni nem akaró vastappsal még két ráadást – Manon Ékszer-áriáját és az Ernani-ból Elvira áriáját – követelt ki.

Misura Zsuzsa ma olyan világszínvonalú operafejedelmünk, mint egykoron a maga hangfájában Svéd Sándor, Simándy, Gyurkovics Mária vagy Takács Paula lehetett. Azok számára, akik ezt a ragyogó koncertet elmulasztották, a Szegedi Körzeti Stúdió rögzítette, és rövidesen adásba adja.

Hollósi Zolt